

การพัฒนาแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู
ของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา-ดนตรีศึกษา
ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

The Development of a Knowledge Management Model to Enhance Professional
Teaching Competencies of Students in Dance Education and Music Education
Programs at Colleges of Dramatic Arts in Northeastern Thailand

1. กิตติศักดิ์ สิ้นธุโคตร, 2. วิภาพร ฝ่ายเพ็ญ, 3. อิศรฉัตร พันธุ์ไชย
4. หฤทัย นัยโมกษ์, 5. ประเมศวร์ โพธิ์คล้าย

1. Kittisak Sinthukhot, 2. Wipaporn Faiphia, 3. Itsarachat PUNCHAI
4. Haruethai Naimoke, 5. Paramet Phoklai

1.,2.,3. วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์
4. วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา
5. วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด

1.,2.,3. Kalasin College of Dramatic Arts
4. Nakhonratchasima College of Dramatic Arts
5. Roi Et College of Dramatic Arts

Author E-mail: Kittisak.qa09@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู 2) พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา-ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยและพัฒนา เก็บข้อมูล 3 ระยะ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพครู นักศึกษา ปีการศึกษา 2567 โดยเป็นวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสนทนากลุ่ม แบบประเมิน และแบบทดสอบสมรรถนะวิชาชีพครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ วิเคราะห์จาก ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test

ผลการวิจัยพบว่า

1. การเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษามีความตระหนักและความสำคัญต่อสมรรถนะวิชาชีพครูทุกกลุ่ม โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ การสื่อสารกับผู้เรียน ความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความต้องการให้มีการบูรณาการและการทดลองในสถานการณ์จริง โดยนำมาส่งเสริมบูรณาการให้เป็นระบบ

2. รูปแบบการจัดการความรู้ “ครูดีต้องมี BEAT” ขั้นตอนที่ 1 B : Brief the Issue จับจังหวะใจത്യ แบ่งประเด็นการเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 2 E : Envision the Plan วางท่าร้าย วางลายเสียง วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ขั้นตอนที่ 3 A : Articulate with Community รังสรรค์ศิลป์ร่วมใจ การแบ่งปันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ขั้นตอนที่ 4 T : Transfer into Action ออกศิลป์แสดง การแสดงความรู้เพื่อพัฒนาและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ

3. ข้อมูลผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ก่อนใช้รูปแบบ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “ผ่านเกณฑ์” ทุกด้าน ผลการทำแบบทดสอบสมรรถนะวิชาชีพครู ก่อนจัดกิจกรรม สูงกว่าหลังจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: 1. รูปแบบ; 2. การจัดการความรู้; 3. สมรรถนะทางวิชาชีพครู

ABSTRACT

This research article aimed to: 1) examine the existing conditions of professional teaching competency enhancement; 2) develop a knowledge management-based instructional model for strengthening professional teaching competencies; and 3) evaluate the effects of implementing the developed model on the professional teaching competencies of students enrolled in Dance Education and Music Education programs at Colleges of Dramatic Arts in Northeastern Thailand. A research and development (R&D) methodology was employed, comprising three sequential phases. The participants included administrators, curriculum instructors, professional teacher education lecturers, and undergraduate students during the 2024 academic year. Purposive sampling was applied across all phases of data collection. Research instruments consisted of semi-structured interviews, focus group discussions, competency evaluation forms, and professional teaching competency tests. Data were analyzed using descriptive statistics (mean, percentage, and standard deviation) and inferential statistics through a t-test.

The research found that:

1. Stakeholders demonstrated a high level of awareness and recognition of the importance of professional teaching competencies, particularly in instructional management, learner communication, instructional planning, and professional ethics. There was a strong demand for systematic integration of theoretical knowledge with practical application in authentic teaching contexts.

2. The developed knowledge management model, entitled “Good Teachers Must Have BEAT,” comprised four interconnected stages: (B) Brief the Issue, focusing on identifying key learning challenges and defining instructional themes; (E) Envision the Plan, emphasizing collaborative instructional planning through movement and musical expression; (A) Articulate with Community, highlighting knowledge sharing and collaborative learning within artistic communities; and (T) Transfer into Action, which involved applying and demonstrating knowledge through performance-based and practice-oriented activities.

3. The results of the professional teaching competency assessment revealed that students’ overall competency levels met the established criteria prior to the intervention. Furthermore, the professional teaching competency test scores showed a statistically significant difference at the .05 level between pre- and post-implementation phases. The findings suggest that the BEAT knowledge management model effectively supports the systematic development of professional teaching competencies among dance and music education students and may serve as a practical framework for teacher education programs in arts-based institutions.

Keywords: 1. Model; 2. Knowledge Management; 3. Professional Teaching Competency

บทนำ

การเปลี่ยนบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ การออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน รวมทั้งปรับระบบการผลิตและพัฒนาครู ตั้งแต่การดึงดูด คัดสรร ผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะครู โดยองค์ประกอบของกรอบสมรรถนะการประเมิน ประกอบด้วย การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูตามมาตรฐานการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู 3 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 3) การปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2564)

การประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงาน และการปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพครู ที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้ประกาศชี้แจงข้อบังคับ ประกาศ และหลักเกณฑ์ วิธีการและเครื่องมือประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ตามประกาศคณะกรรมการอำนวยการทดสอบ เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเครื่องมือทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2564 โดยได้กำหนดปริญญาดังกล่าวการศึกษา หลักสูตร 5 ปี และ 4 ปี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2562 เป็นต้นไป

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม และได้เปิดทำการสอนในหลักสูตรปริญญาตรีทางการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562 ในสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา และ ดนตรีศึกษา (วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์, 2562) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่นักศึกษาที่เข้าศึกษาต้องได้รับการทดสอบและประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน ตามมาตรฐานทางวิชาชีพครู เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ตามที่สำนักงานเลขาธิการคุรุสภากำหนด

การจัดการความรู้ เกี่ยวกับมาตรฐานวิชาชีพครู 3 ด้าน ดังนี้ 1) การจัดการเรียนรู้ 2) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน 3) การปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณของวิชาชีพ จะทำให้เป็นแนวทางให้กับนักศึกษาได้ว่าจะต้องดำเนินการปฏิบัติตนในส่วนต่าง ๆ อย่างไรและทำให้การดำเนินการเป็นไปตามกรอบเวลาที่สถาบันกำหนด และคุรุสภากำหนด โดยอาศัยขั้นตอนจากการสังเคราะห์กระบวนการจัดการความรู้ตามขั้นตอน PPCA (บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์, 2550) ของการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) Problem identification 2) Plan 3) Co-Create และ 4) Apply

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยและคณะจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา และสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่เปิดการสอนที่ต้องประเมินสมรรถนะให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสามารถขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูได้ตามเกณฑ์ ที่กำหนด

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัยและคณะได้กำหนดแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ โดยอาศัยขั้นตอนจากการสังเคราะห์กระบวนการจัดการความรู้ตามขั้นตอน PPCA (บัณฑิต ฉัตรโรจน์, 2550) ของการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

1. Problem identification คือ การกำหนดปัญหา/สิ่งที่ต้องเรียน โดยจะต้องมีการค้นหาความรู้ (knowledge identification)

2. Plan คือ การวางแผนและตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ โดยการสร้างและการแสวงหาความรู้ และจัดความรู้ให้เป็นระบบ (knowledge creation acquisition and organization)

3. Co-Create คือ การดำเนินการและสร้างความรู้ โดยการประมวลและกลั่นกรอง/การเข้าถึงความรู้ และการแบ่งปัน/แลกเปลี่ยนความรู้ (knowledge codification, refinement, access and sharing) ด้วยกระบวนการกลุ่มและการร่วมมือ

4. Apply คือ การนำเสนอและนำความรู้ไปใช้โดยอาศัยกระบวนการเรียนรู้

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเป็นแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่มีลักษณะการดำเนินงานวิจัยเป็นสองระยะ โดยเริ่มต้นใช้วิจัยเชิงคุณภาพ และให้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณมีน้ำหนักสำคัญเป็นวิธีการรอง เมื่อได้ผลการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วนำผลการวิจัยมาสร้างรูปแบบ ให้นิยาม สร้างเครื่องมือวัดตัวแปรต่าง ๆ พร้อมสร้างเครื่องมือที่ได้ไปใช้เก็บ เพื่อให้ได้รูปแบบเพื่อนำไปใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู

และนำกระบวนการจัดการความรู้ 7 ขั้นตอน (สุวรรณ เจริญเสาวภาคย์ และคณะ, 2548) มาบูรณาการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1. การค้นหาความรู้ (Knowledge Identification) 2. การสร้างและแสวงหาความรู้ (Knowledge Creation and Acquisition) 3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ (Knowledge Organization) 4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ (Knowledge Codification and Refinement) 5. การเข้าถึงความรู้ (Knowledge Access) 6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ 7. การเรียนรู้ โดยยึดตามแนวทางของการสังเคราะห์กระบวนการจัดการความรู้ตามขั้นตอน PPCA

โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู และระยะที่ 3 นำรูปแบบไปทดลองใช้ในเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษา กำหนดให้ระยะที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน นักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 แห่ง ระยะที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และในระยะที่ 3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาที่ศึกษาในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา - ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 แห่ง

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง 2) แบบสนทนากลุ่ม เป็นแบบสนทนาประเด็นสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู 3) แบบสนทนากลุ่ม (Focus group) เป็นการแบบอภิปราย ระดมสมอง การจัดการความรู้เพื่อกำหนดรูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู 4) แบบประเมินการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู เป็นแบบประเมินผลงาน การปฏิบัติ และการเข้าร่วมกิจกรรม 5) แบบทดสอบสมรรถนะเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู เป็นแบบทดสอบปรนัย แบบตัวเลือก โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในระยะที่ 1 เป็นการนำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเป็นกรอบในการสร้างรูปแบบ นำวิเคราะห์ระดับความเหมาะสม จากการวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม หาความสอดคล้อง ข้อมูลเชิงคุณภาพ ในระยะที่ 2 โดยการสนทนากลุ่ม ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบเสริมสร้าง กำหนดประเด็นตัวชี้วัด นำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อเป็นกรอบสร้างรูปแบบ นำวิเคราะห์ระดับความเหมาะสม โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาตามเกณฑ์สมรรถนะของครูสภา และในระยะที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ วิเคราะห์จาก ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า $t - test$

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดยรวมผู้บริหารเห็นความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาโดยเฉพาะสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ เช่น การวางแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อ และการวัดผล ผู้บริหารหลายท่านกล่าวถึงการผลักดัน ให้อาจารย์จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับนักศึกษาโดยใช้กิจกรรม “การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการศิลปวัฒนธรรม” ซึ่งเป็นกิจกรรมประจำภาคเรียน อย่างไรก็ตามยังพบอุปสรรค เช่น บางรายวิชาไม่ได้ออกแบบให้เน้นสมรรถนะวิชาชีพครูโดยตรงและนักศึกษาอาจไม่มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงในสถานการณ์จำลองที่หลากหลาย ผู้บริหาร จึงเสนอให้มีการพัฒนา “ห้องเรียนจำลอง” สำหรับการฝึกประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ โดยให้นักศึกษารุ่นพี่และรุ่นน้องร่วมกันเรียนรู้ และเน้นสมรรถนะที่สำคัญ เช่น ความสามารถในการสื่อสารกับผู้ปกครองและชุมชน และการรักษาจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยเสนอว่าควรมี “โครงการสอนนอกสถานที่ ร่วมกับชุมชนท้องถิ่น” เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกจริง บทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนสมรรถนะ คือ การจัดโครงสร้างการนิเทศที่ชัดเจน การมอบหมายอาจารย์นิเทศก์อย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนงบประมาณ เช่น “งบกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะครูมืออาชีพ” ผู้บริหารทุกคนเห็นตรงกันว่าควรมีการประเมินผลรูปแบบใหม่ เช่น “แฟ้มสะสมงานด้าน การจัดการเรียนรู้” และการติดตามหลังการฝึกสอนผ่าน “ระบบบันทึกพฤติกรรมผู้เรียนแบบรายวัน” โดยเน้นการสะท้อนของนักศึกษา

อาจารย์ประจำหลักสูตรเห็นว่า การจัดการเรียนรู้อย่างเน้นการถ่ายทอดความรู้แบบดั้งเดิม นักศึกษายังขาดการฝึกฝนจากสถานการณ์จริง การบูรณาการรายวิชาวิชาชีพครูยังไม่ชัดเจน เช่น รายวิชาการจัดการเรียนรู้ ยังแยกส่วนกับรายวิชาภาคปฏิบัตินาฏศิลป์/ดนตรี ทำให้ไม่ส่งเสริมสมรรถนะเชิงบูรณาการ ปัญหาที่พบได้แก่ เวลาเรียนจำกัด สื่อการสอนไม่ทันสมัยและขาดความเชื่อมโยง ระหว่างรายวิชาชีพครูกับวิชาชำนาญการ เช่น ไม่ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมพื้นบ้าน เข้ามาบูรณาการในแผนการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาได้น่ากระบวน การจัดการความรู้มาใช้ เช่น การแลกเปลี่ยนบทเรียนระหว่างอาจารย์รายวิชาผ่านการประชุม หลักสูตร หรือให้นักศึกษานำเสนอผลงาน การสอนที่ตนเองวางแผนไว้ สมรรถนะที่อาจารย์เน้น ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และจรรยาบรรณของครู การมอบหมายให้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับการแสดงหรือดนตรี เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การแสดงพื้นบ้านเป็นฐาน ส่งผลให้เกิดการวิเคราะห์ผู้เรียน และเขียนแผนได้ดีขึ้นสมรรถนะ หลักที่ควรเน้นได้แก่ ความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ การใช้แหล่งเรียนรู้จากท้องถิ่น และการมีจรรยาบรรณในวิชาชีพครู ซึ่งจำเป็นสำหรับบริบทของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตัวอย่างการพัฒนา เช่น กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยใช้การแสดงพื้นบ้าน เช่น เชิงบั๊วไฟ หรือวงโปงลาง เป็นฐานในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษาได้ฝึก การวิเคราะห์ผู้เรียน กำหนดจุดประสงค์และจัดลำดับกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น

อาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพครู มองว่าการจัดการเรียนรู้อยู่ในปัจจุบันยังมีข้อจำกัดในด้านการเชื่อมโยงกับสถานการณ์จริงในวิชาชีพครู เช่น การขาดชั่วโมงสังเกต ชั้นเรียนหรือการฝึก วิเคราะห์บทเรียน ทำให้นักศึกษา

เรียนรู้เชิงทฤษฎีมากกว่าการฝึกฝนจริง บางรายวิชาว่าการให้นักศึกษาร่วมออกแบบกิจกรรมการสอนจริงหรือจัดการสอนจำลอง (Micro-teaching) สามารถพัฒนาทักษะได้มากกว่า การบรรยายเพียงอย่างเดียว เทคนิคการจัดการความรู้มาใช้ เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์สอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับ จรรยาบรรณของครู โดยให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มนำเสนอ เหตุการณ์จำลองและบทบาทสมมติ (Role Play) ช่วยให้นักศึกษามีส่วนร่วมและเข้าใจและบริบทของวิชาชีพครูมากขึ้น สมรรถนะด้านการออกแบบการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียนและความสามารถในการสื่อสารกับผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และจำเป็นต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในรายวิชา “การวัดและประเมินผลทางการศึกษา” ที่ควรมีฝึกปฏิบัติออกแบบ Rubrics และสื่อสารผลการประเมินให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง

นักศึกษาที่มีความต้องการเสริมประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ที่มีการฝึกสอนจริง มีการใช้กระบวนการจัดการความรู้ เช่น การแชร์แหล่งเรียนรู้ผ่าน Google Drive หรือกิจกรรมฐานการเรียนรู้ แต่ยังคงต้องการให้มีการสรุปทบทวนหรือ Reflection ทุกครั้งหลังจบการจัดการเรียนรู้ หลักสูตรช่วยเตรียมความพร้อมพอสมควร โดยเฉพาะสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ แต่ยังคงต้องการเพิ่มกิจกรรมฝึกต่อหน้าชั้นเรียน การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และการฝึกวัดผลการเรียนรู้

2. รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตัวบ่งชี้ในมาตรฐานวิชาชีพครู 3 ด้านตัวบ่งชี้สมรรถนะเชิงปฏิบัติ ที่เหมาะสมกับบริบทสาขานี้ เช่น การสามารถออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และอิงกับหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานการสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนการสะท้อนคิด เรื่อง จรรยาบรรณ โดยใช้สื่อสร้างสรรค์หรือศิลปะการแสดง กำหนดกิจกรรม วิธีการประเมิน รูปแบบ และระยะเวลา ผู้เข้าร่วมเสนอให้กิจกรรมพัฒนาสมรรถนะนั้นเชื่อมโยงการเรียนรู้ในห้องเรียนกับชุมชนและสถานการณ์จริง พร้อมออกแบบกิจกรรมเฉพาะทาง เช่น กิจกรรมบูรณาการศิลปะ กับการสอน เช่น การรำและดนตรี ประกอบเนื้อหาในแผนการจัดการเรียนรู้การเชิญครูภูมิปัญญาและศิลปินแห่งชาติมาร่วมแลกเปลี่ยน และการประเมินแบบใช้ Rubric + Reflection Report การประเมินแบบใช้ Rubric + Reflection Report ที่ครอบคลุมทั้งพฤติกรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

แนวคิดหลักจากการสนทนากลุ่มถูกใช้เป็นรากฐานในการออกแบบรูปแบบที่ปรากฏในตอนต้นที่ 2 โดยกิจกรรมทุกกิจกรรมในรูปแบบ ถูกออกแบบโดยยึดความเห็นและข้อเสนอของผู้เชี่ยวชาญในเวที Focus Group อย่างใกล้ชิด เช่น การนำ “ลานวัฒนธรรมสัมพันธ์” มาใช้พัฒนาสมรรถนะด้านชุมชน หรือการใช้ “ละครสะท้อนบทบาทครู” เพื่อพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพ สร้างรูปแบบการจัดการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู โดยมีขั้นตอน สร้างกรอบแนวความคิด วิเคราะห์ทฤษฎี แนวคิดมาบูรณาการระหว่างการจัดการความรู้กับการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู สังเคราะห์กระบวนการจัดการความรู้จากแนวคิดทฤษฎีเพื่อกำหนดขั้นตอน ร่างรูปแบบ ซึ่งในการสร้างรูปแบบ ดำเนินการจัดการสนทนากลุ่ม (Focus group) เพื่อระดมสมองและอภิปรายร่วมกัน ทั้ง 3 วิทยาลัย ในการกำหนดรูปแบบในการดำเนินการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู แล้วจัดทำรูปแบบ พร้อมให้ตรวจสอบ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบได้รูปแบบดังนี้

รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

รูปแบบ “ครูดีต้องมี BEAT” BEAT: A Rhythmic Model for Developing Teacher Competency in Performing Arts

ขั้นตอนที่ 1 B : Brief the Issue จับจิ้งหะโจทย์

วิเคราะห์ปัญหา สถานการณ์ หรือความต้องการในการจัดการเรียนรู้ เปรียบเหมือนครุฑที่ต้อง “ฟุ้งจิ้งหะ” ก่อนออกทำร่ำหรือบรรเลงดนตรี ศึกษารายละเอียดของกิจกรรม หรือปัญหา วิเคราะห์รายละเอียด แบ่งประเด็นการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 E : Envision the Plan วางทำร้าย วางลายเสียง

วางแผนการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงกับศิลปะท้องถิ่น วางลำดับทำร่ำ ลีลาทำนองให้สอดคล้องกับเป้าหมายและผู้เรียน วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ประเด็นหลัก ประเด็นย่อย แสวงหาวิธีการเรียนรู้และการแก้ปัญหา การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 3 A : Articulate with Community รังสรรค์ศิลปะร่วมใจ

สร้างสรรค์กิจกรรมร่วมกับอาจารย์ ชุมชน ครูพี่เลี้ยง และนักเรียน เป็นกระบวนการมีส่วนร่วม เปรียบเสมือนการแต่งรำฟ้อนหรือแต่งเพลงร่วมกัน การแบ่งปันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้การสร้างความรู้ไว้เป็นคลังความรู้และสามารถนำไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ 4 T : Transfer into Action ออกศิลป์แสดง

นำแผนและกิจกรรมที่ออกแบบไปใช้จริงในห้องเรียนหรือเวทีชุมชน เพื่อพัฒนาสมรรถนะและประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม การแสดงความรู้เพื่อพัฒนาและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ แบบบูรณาการการเรียนรู้ การนำศาสตร์ดนตรี นาฏศิลป์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและสมรรถนะวิชาชีพครู การจัดนิทรรศการหรือแสดงผลงาน หรือนำเสนอด้วยเทคโนโลยีในเชิงประจักษ์

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ข้อมูลผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ก่อนใช้รูปแบบ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “ผ่านเกณฑ์” ทุกด้าน การแปลผลการประเมินยึดตามเกณฑ์ครุสภา หลังการใช้รูปแบบ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยอยู่ในระดับ “ดีมาก” ครบทั้ง 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย 4.51 2. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ค่าเฉลี่ย 4.52 และ 3. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครูและจรรยาบรรณ ค่าเฉลี่ย 4.50 ตามเกณฑ์การประเมินของครุสภา แสดงให้เห็นว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ คะแนนการทำแบบทดสอบสมรรถนะวิชาชีพครู คะแนนเต็ม 50 คะแนน ก่อนจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย 29.63 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.76 และหลังจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ย 42.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.85 เมื่อนำมาเปรียบเทียบผลการทำแบบทดสอบสมรรถนะวิชาชีพครู ก่อนจัดกิจกรรม – หลังจัดกิจกรรมการจัดการความรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หลังจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ทุกคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการเรียนรู้ ต่างมีความต้องการให้มีการเสริมสร้างสมรรถนะโดยยึดตามเกณฑ์ของครุสภา โดยให้มีการร่วมมือกันทางด้านวิชาการ ให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ สื่ออุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิชาชีพ สอดคล้องกับ ภัทรพร เกษสังข์ และคณะ (2562) ที่ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครู พบว่า สมรรถนะความสามารถด้านการวิจัยมีความต้องการจำเป็นมากเป็นลำดับแรก และวัชรวิภา เถาเรียนดี (2556) ที่ได้ศึกษาทฤษฎีเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูที่ดีต้องช่วยให้ครูสามารถรู้ช่องว่างหรือจุดที่ตัวเองต้องปรับปรุงแก้ไขและเข้าใจความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้นและครูควร

ได้รู้วิธีการสอน หลักสูตร สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ประกอบการสอนต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน เพื่อช่วยปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และวิภาวรรณ เอกวรรณัง และคณะ (2560) ได้ศึกษาและพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยได้ตัวบ่งชี้สมรรถนะหลัก 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ ตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ และตัวบ่งชี้สมรรถนะด้านคุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติงานครู

2. รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

รูปแบบ “ครูดีต้องมี BEAT” BEAT: A Rhythmic Model for Developing Teacher Competency in Performing Arts เป็นรูปแบบที่มีความตรงกับธรรมชาติของศาสตร์วิชาของนักศึกษาที่เรียนรู้ สอดคล้องกับ ไพโรจน์ สติระการ (2547) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์จากครูไปสู่ผู้เรียนเน้น จำเป็นต้องมีกลวิธีเฉพาะเทคนิคและวิธีการสอนเป็นสื่อในการถ่ายทอด ได้แก่ กระบวนการ กิจกรรม วิธีการ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาทฤษฎี และเข้าใจวิธีการลำดับขั้นการทำงานในวิชาปฏิบัติตามสาขาวิชาอาชีพนั้น ๆ ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับ บุญฤดี อุดมผล (2563) ได้ศึกษาและพัฒนาแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยเน้น 5 ส่วน คือ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครู การนำรูปแบบไปใช้ และเงื่อนไขความสำเร็จ

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชา นาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพัฒนาการที่สูงขึ้นในแต่ละด้านและตัวบ่งชี้ จากการประเมินจากกิจกรรม และแบบทดสอบการประเมินสมรรถนะวิชาชีพครู สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ และ มารุต พัฒนา (2562) ที่ได้กล่าวว่า สมรรถนะเป็นความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ได้อย่างถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จำเป็นของบุคคลในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อการปฏิบัติงานให้เกิดคุณภาพ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติ และวาสนา กิรีติจำเริญ และ สุภาวดี วิสุวรรณ (2565) ได้ศึกษาวิจัย การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอดแทรกสมรรถนะสำคัญ โดยในการส่งเสริมพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ส่งผลให้มีสมรรถนะวิชาชีพครูที่สูงขึ้น

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 B : Brief the Issue จับจิ้งหะโจกย์ วิเคราะห์ปัญหา สถานการณ์ หรือความต้องการในการจัดการเรียนรู้ เปรียบเหมือนครูที่ต้อง “ฟังจิ้งหะ” ก่อนออกทำรำหรือบรรเลงดนตรี ศึกษารายละเอียดของกิจกรรม หรือปัญหา วิเคราะห์รายละเอียด แบ่งประเด็นการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 E : Envision the Plan วางท่ารำ วางลายเสียง วางแผนการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงกับศิลปะท้องถิ่น วางลำดับท่ารำ สีสันท่านองให้สอดคล้องกับเป้าหมายและผู้เรียน วางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน ประเด็นหลัก ประเด็นย่อย แสวงหาวิธีการเรียนรู้และการแก้ปัญหา การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ

ขั้นตอนที่ 3 A : Articulate with Community รังสรรค์ศิลปะร่วมใจ สร้างสรรค์กิจกรรมร่วมกับอาจารย์ ชุมชน ครูพี่เลี้ยง และนักเรียน เป็นกระบวนการมีส่วนร่วม เปรียบเสมือนการแต่งรำฟ้อนหรือแต่งเพลงร่วมกัน การแบ่งปันและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประมวลและกลั่นกรองความรู้การสร้างความรู้ไว้เป็นคลังความรู้และสามารถนำไปใช้ได้

ขั้นตอนที่ 4 T : Transfer into Action ออกศิลปะแสดงนำแผนและกิจกรรมที่ออกแบบไปใช้จริงในห้องเรียน หรือเวทีชุมชน เพื่อพัฒนาสมรรถนะและประเมิณผลอย่างเป็นรูปธรรม การแสดงความรู้เพื่อพัฒนาและนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ แบบบูรณาการการเรียนรู้ การนำศาสตร์ดนตรี นาฏศิลป์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานและสมรรถนะวิชาชีพครู การจัดนิทรรศการ หรือ แสดงผลงาน หรือนำเสนอด้วยเทคโนโลยี ในเชิงประจักษ์

สรุป

1. สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาที่มีความตระหนักและ ความสำคัญต่อสมรรถนะวิชาชีพครูทุกกลุ่มให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครู โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ การสื่อสารกับผู้เรียน ความสามารถในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ และจรรยาบรรณวิชาชีพ

2. รูปแบบการจัดการความรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา – ดนตรีศึกษา ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้ รูปแบบ “ครูดีต้องมี BEAT” BEAT: A Rhythmic Model for Developing Teacher Competency in Performing Arts ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 B : Brief the Issue จับจ้งหวะโจทย์ ขั้นตอนที่ 2 E : Envision the Plan วางท่าร้าย วางลายเสียง ขั้นตอนที่ 3 A : Articulate with Community รังสรรค์ศิลป์ร่วม ขั้นตอนที่ 4 T : Transfer into Action ออกศิลป์แสดง

3. ข้อมูลผลการประเมินสมรรถนะทางวิชาชีพครูก่อนและหลังการใช้รูปแบบ ก่อนใช้รูปแบบ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ “ผ่านเกณฑ์” ทุกด้าน หลังการใช้รูปแบบ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยอยู่ในระดับ “ดีมาก” ครบทั้ง 3 ด้าน ตามเกณฑ์การประเมินของคุรุสภา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ในการนำรูปแบบไปใช้จะต้องมีการปรับปรุงหรือประยุกต์รูปแบบให้เหมาะสมกับบริบทของหลักสูตรและคณะหรือสถาบันนั้น ๆ และให้สอดคล้องกับการเรียนการสอนที่ต้องการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ขั้นตอนต่าง ๆ สามารถปรับเปลี่ยนได้ให้มีความยืดหยุ่นกับเนื้อหาและระยะเวลา

2. ผลการวิจัยเป็นลักษณะการวิจัยเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูในความเฉพาะตามเกณฑ์ของคุรุสภา ควรมีการส่งเสริมในหลาย ๆ ด้าน มีการนำรูปแบบไปใช้ประยุกต์ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องให้มีการเชื่อมโยงในการบูรณาการต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาสมรรถนะวิชาชีพในสาขาอื่น ๆ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้หลากหลายวิชาชีพ

2. ควรมีการศึกษาผลการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพครูของนักศึกษากับตัวแปรอื่น เช่น การนำตนเอง การกำกับตนเอง หรือความคงทน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์. (2550). *การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนของนักศึกษาครู* [วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chula Digiverse. <http://doi.org/10.58837/CHULA.THE.2007.187>
- บุญฤดี อุดมผล. (2563). รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษา คณะ คุรุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*, 10(2), 157–169. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR/article/view/244079>
- ไพโรจน์ สติรยากร. (2547). *การพัฒนา รูปแบบฝึกอบรมเทคนิคการสอนงานปฏิบัติในหน่วยงาน*. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. <https://doi.org/10.14457/KMUTNB.the.2004.23>
- ภัทรพร เกษสังข์, อนุภูมิ คำยัง, กฤษณรัตน์ พุทธเสน, และอรรวรรณ เกษสังข์. (2562). สมรรถนะและการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนา วิชาชีพครูในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 11(1), 132-145. <https://li01.tci-thaijo.org/index.php/rmutsvrj/article/view/182205>
- วัชรรา เล่าเรียนดี. (2556). *ศาสตร์การนิเทศการสอน และการโค้ช การพัฒนาวิชาชีพ: ทฤษฎีกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 12). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วาสนา กิรติจำเริญ และสุภาวดี วิสุวรรณ. (2565). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะวิชาชีพครู ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอดแทรกสมรรถนะสำคัญ. *วารสารชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม*, 16(3), 70–81. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/NRRU/article/view/254771>
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล. (2562). *การโค้ชเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน*. จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.
- วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์. (2562). *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2562 สาขาวิชานาฏศิลป์ศึกษา และสาขาวิชาดนตรีศึกษา*. วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์.
- วิภาวรรณ เอกวรรณัง, พิกุล เอกวางกรู, และบุญเรียง ขจรศิลป์. (2560). การพัฒนาแบบประเมินสมรรถนะวิชาชีพครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารการวิจัยการบริหารพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 9(2), 119-131. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/irdssru/article/view/214174>
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2564). *ข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการปฏิรูปการผลิตและพัฒนาครูตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 จ(3)*. สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สุวรรณ เจริญเสาวภาคย์ และคณะ. (2548). *การจัดการความรู้*. ก.กมลการพิมพ์.